

відповідно до принципів якості, вчасності, реальності та об'єктивності рішень, що приймаються.

Ключові слова: децентралізація, реформа, проблеми, бюджет, об'єднані територіальні громади.

Ключевые слова: децентрализация, реформа, проблемы, бюджет, объединенные территориальные общины.

Key words: decentralization, reform, problems, budget, united territorial communities.

КАПЛІЙ ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Миколаївський інститут права

Національного університету Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальнотеоретичної та цивілістичної юриспруденції,
кандидат юридичних наук

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ГРОМАД ЯК ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ ТЕЛЕРАДІОМОВЛЕННЯ

Започатковані процеси децентралізації та самоорганізація територіальних громад у нових умовах, виявили ще одну актуальну проблему – потребу в створенні окремого сектору телерадіомовлення – локальних інформаційних мультимедійних платформ на принципах суспільного мовлення.

Як зазначається в проєкті Концепції підтримки та розвитку регіональних засобів масової інформації розробленої 5 квітня 2019 р. Державним комітетом телебачення і радіомовлення, – мовлення громад повинно стати особливим сегментом телерадіомовлення, який функціонуватиме поряд з традиційними моделями як суспільного, так і комерційного телерадіомовлення.

Роль комунальних телерадіоорганізацій в житті громад важко переоцінити. Адже мовлення громад матиме соціальну мету, незалежність від політичних і економічних чинників, а також виконуватиме функції з оповіщення населення. Локальне телерадіомовлення громад окрім того має забезпечити громаду не лише місцевим, а й загальнонаціональним контентом, стати важливим інструментом розвитку громадянського суспільства [6].

Щодо виконання функцій інформування та оповіщення, то вони, на наш погляд, є головним і невід'ємним елементом всієї системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Існуюча система оповіщення, з використанням проводового радіомовлення є практично зруйнованою. Слід зазначити, що 27 вересня 2017 року Постановою Кабінету Міністрів України було затверджено «Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту», яке покликано врегулювати це питання. Так п. 18

даного Положення передбачається, що доведення сигналів, повідомлень про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій до населення, а також інформування здійснюється: через ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України», ... громадські та інші телерадіоорганізації незалежно від форми власності з використанням їх телемереж та мереж ефірного радіомовлення [7].

В попередніх дослідженнях нами встановлено, що до громадських ЗМІ слід відносити громадські телерадіоорганізації, або як їх ще називають телерадіомовлення громад. Так, відповідно до статті 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» громадські телерадіоорганізації визначені як телерадіоорганізації, які, відповідно до закону, є неприбутковими, створеними з метою задоволення інформаційних потреб територіальних громад. У статті 18 Закону закріплено положення, що «громадським телерадіомовленням є система позабюджетного неприбуткового загальнонаціонального або місцевого телерадіомовлення, що створюється засновниками – юридичними та/або фізичними особами» [4]. Цей вид ЗМІ розраховано, передусім, на задоволення інформаційних потреб відповідних соціальних груп або інформування суспільства із питань діяльності відповідних громадських організацій.

Початок створення мовлення громад слід пов'язувати з 19 березня 2015 року, коли Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо Суспільного телебачення і радіомовлення України», яким зобов'язано Кабінет Міністрів України у шестимісячний строк підготувати і подати до Верховної Ради України законодавчі пропозиції щодо запровадження мовлення громад на принципах суспільного мовлення.

В зв'язку з цим, на наш погляд важливою подією стало затвердження Комітетом Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики 27 січня 2016 року Стратегії розвитку законодавства України з питань свободи слова та діяльності ЗМІ відповідно до європейських стандартів, в якій зазначається, що мовлення громад є важливою умовою забезпечення плюралізму інформації та вираження поглядів. Таке мовлення повинно замінити контроль держави чи органів місцевого самоврядування над місцевими мовниками. Держава повинна сприяти розвитку мовлення громад як «третього сектора» мовлення поряд з комерційним та суспільним [5].

Щодо стану законодавчих пропозицій з врегулювання питання мовлення громад, то 22 грудня 2016 року у парламенті було зареєстровано проект закону «Про засади діяльності мовлення територіальних громад в Україні» № 5582. 7 лютого 2017 р. було вручено подання Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики про розгляд, та наразі очікує розгляду. Регулювання телевізійного мовлення громад та удосконалення радіомовлення має здійснюватися в новому Законі «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» проект якого зареєстровано 14 грудня 2017 р. під № 7397. Наразі законопроект опрацьовується в комітеті.

Щодо досягнень і сфері телебачення і радіомовлення у 2015–2018 роках, то Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення України відмічає потужний розвиток місцевого радіомовлення.

Головний результат Національної ради за 2015-2018 роки розвитку проекту «Мовлення громад» – це +74 місцеві ефірні FM-радіостанції по всій Україні. 177 місцевих радіостанцій здійснюють мовлення у 24 областях України. Безпосередньо у 2018 році місцеві радіостанції отримали для використання вже 53 FM-частоти.

Проект вийшов на новий рівень – впроваджено форматні конкурси саме для місцевих конкурсів та проведено пакетні замовлення частот для прикордонних областей. За умовами конкурсів мовники мають право ретранслювати винятково програми Суспільного мовлення і Армії FM [2].

Отже, в результаті реалізації проекту «Мовлення громад» кількість місцевих радіомовників порівняно з початком 2015-го зросла на 70%. Проект «Мовлення громад» – один із тих, якими пишаються члени Національної ради, відзначає голова Національної ради Юрій Артеменко. Цей крок був певною мірою вимушеним з огляду на технічну сторону питання, оскільки проводове мовлення вмирає. Тож було знайдено варіант – мовлення громад на малопотужних FM-частотах.

Крім того, Національна рада у 2017 року розробила покрокову інструкцію «Організація місцевого радіомовлення, мовлення територіальних громад», де зібрана вся інформація, щоб створити місцеву радіостанцію. Там пояснено, як замовити частоти, як заповнити необхідні документи для участі в конкурсі і як почати будувати свою радіостанцію.

Проект «Мовлення громад» забезпечує підтримку процесу децентралізації, громади починають розуміти свої можливості й починають повноцінне громадське життя, підкреслює член Національної ради Сергій Костинський: «Коли є дискусія, коли є обговорення, коли є місцеві новини, – то і створюється громада» [3].

18 квітня 2019 р. Національна рада підбила підсумки вже п'ятого форматного конкурсу на місцеве мовлення, визначивши переможців на 28 частотах у 15 областях України. Потужність, з якою мовитимуть радіостанції на FM-частотах, – від 0,01 до 1 кВт та на середніх хвилях – 0,2 кВт у місті Чернівці.

Основними вимогами до програмної концепції передбачено, що в загальному обсязі мовлення не менше 15 відсотків мають становити інформаційні передачі місцевої тематики. Також дозволяється ретрансляція програм Суспільного мовлення та програм Центральної телерадіостудії Міністерства оборони України («Армія FM – військове радіо»). Граничний обсяг мовлення – 24 години на добу [1].

Отже, телерадіомовлення громад дозволить забезпечити громаду місцевим і загальнонаціональним контентом, створить інструменти для стимулювання розвитку громадянського суспільства на рівні територіальних громад, розвитку радіомовлення на комерційно непривабливих територіях, підвищуватиме компетенцію громадськості щодо

питань місцевого самоврядування та сприятиме процесу децентралізації та ефективному захисту прав і свобод громадян.

Список використаної літератури:

1. Визначено переможців конкурсу на місцеве мовлення // Офіційний сайт Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. URL: <https://www.nrada.gov.ua/vyznachenno-peremozhetsiv-konkursu-na-mistseve-movlennya-2/?fbclid=IwAR0xYI-tcFypS8mzUp1YNHVPd7ipD5iYRVSpfg1lkaYUMot0NzcSGhSQfA> (дата звернення: 04.04.2019).
2. Декілька слів про досягнення в сфері телебачення і радіомовлення у 2018 // Офіційний сайт Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. URL: <https://www.nrada.gov.ua/dekilka-sliv-pro-dosyagnennya-v-sferi-telebachennya-radiomovlennya-u-2018/> (дата звернення: 15.04.2019).
3. Національна рада підбила підсумки реалізації проекту «Мовлення громад» упродовж трьох років // Офіційний сайт Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. URL: <https://www.nrada.gov.ua/natsionalna-rada-pidbyla-pidsumky-realizatsiyi-proektu-movlennya-gromad-uprodovzh-troh-rokiv/> (дата звернення: 20.04.2019).
4. Пояснювальна записка до проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (автор: В.П. Сюмар та інші), реєстр. № 7397 від 14 грудня 2017 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63139 (дата звернення: 04.04.2018).
5. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015 / Президент України. *Офіційний вісник України*. 2015. № 69. С. 12. Ст. 2257.
6. Проект Концепції підтримки та розвитку регіональних засобів масової інформації URL: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=155383 (дата звернення: 18.04.2019).
7. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту, яке покликано врегулювати це питання: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 р. № 733 / Президент України. *Офіційний вісник України*. 2017. № 80. Ст. 2458.

Ключові слова: децентралізація, мовлення громад, недержавні ЗМІ, телерадіомовлення, громадські ЗМІ.

Ключевые слова: децентрализация, язык общин, негосударственные СМИ, телерадиовещание, общественные СМИ.

Key words: decentralization, community broadcasting, non-governmental mass media, broadcasting, public media.